

Op weg naar flexibele gebruiksnormen meststoffen

De van EU-beleid afgeleide Nederlandse gebruiksnormen voor meststoffen zijn gebaseerd op gemiddelde praktijksituaties. Voor individuele bedrijven zijn die vaak te laag of te hoog. In opdracht van het ministerie van LNV onderzoekt Koeien & Kansen in 2008 daarom de toepassing van flexibele, bedrijfsspecifieke gebruiksnormen. De berekende bedrijfsspecifieke excretie speelt daarbij een belangrijke rol.

Onze mestwetgeving is de Nederlandse invulling van Europees beleid en kent normen voor het gebruik van meststoffen die fosfaat of stikstof bevatten. Deze normen zijn gebaseerd op gemiddelde praktijksituaties. Maar het gemiddelde bedrijf bestaat niet. Omdat de normen in echte bedrijfssituaties vaak te laag of te hoog zijn, leiden ze dus of tot economische schade, of alsnog tot milieuproblemen. Maatschappelijke organisaties en parlement hebben daarom bij de Evaluatie Meststoffenwet, in december 2007, aangedrongen op het flexibel maken van de normen. Ook de ministers van LNV en VROM zijn daarvan voorstanders. Ze willen voorlopers de ruimte geven als wegbereders. Het project Koeien & Kansen noemen ze daarbij als uitvoeder.

Experimenteren met bedrijfsspecifieke fosfaatsnormen

Het flexibel maken van de fosfaatsnormen lijkt wettelijk het meest eenvoudig. De EU accepteert echter ook andere manieren om fosfaatverlies te beperken. In Noord-lerland bijvoorbeeld moeten veehouders een fosfaatboekhouding bijhouden om als bedrijf voor derogatie in aanmerking te komen. Het overschot mag daarbij voorlopig niet meer zijn dan 23 kg per ha. De Nederlandse bemestingsnormen leiden in 2008 overigens tot een gemiddeld overschot van 13 kg per ha. Dit moet in 2015 minder dan 5 kg per ha zijn.

Flexibele, en dus meer bedrijfsspecifieke gebruiksnormen voor fosfaat kunnen snel worden ingevoerd, omdat ze niet strijdig hoeven te zijn met Europese afspraken. Er liggen voor Nederland dus goede kansen om de generieke normen te vervangen door bedrijfsspecifieke normen, of -nog eenvoudiger- door een bedrijfsbalans. Koeien & Kansen gaat daar in 2008 mee

aan de slag. Bedrijfsspecifieke normen kunnen we bijvoorbeeld afleiden uit de bedrijfsspecifieke excretie.

Met de door Koeien & Kansen ontwikkelde Excretiewijzer PLUS kan een veehouder de stikstof- en fosfaatexcretie van zijn veestapel al eenvoudig vaststellen. Hij/zij veehouder kan vervolgens met gerichte voedingsmaatregelen de excretie verlagen tot onder de generieke excretienormen. Omdat de overheid deze 'verfijnde aangifte' accepteert, kan de veehouder daarmee besparen op kosten van mestafzet. De Excretiewijzer PLUS is zodanig uit te breiden dat het ook de fosfaatopbrengst van de gewassen kan berekenen. Deze gewasopbrengst kan, eventueel gecorrigeerd voor de fosfaattoestand van de bodem, gelden als de bedrijfsspecifieke bemestingsnorm.

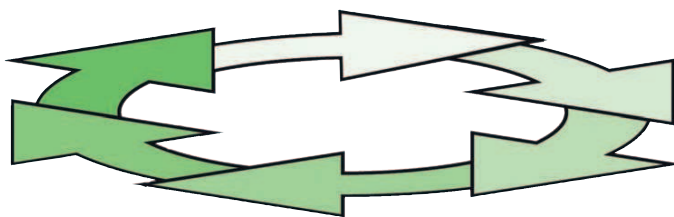
Voor dit onderzoek is wel experimenteer-ruimte nodig. Enkele Koeien & Kansen-deelnemers realiseren zodanig hoge gewasopbrengsten dat de generieke fosfaatsnormen van 2008 voor hen te laag zijn. Zij hebben dus een wettelijke ontheffing nodig. Daar staat tegenover dat andere bedrijven vrijwillig beneden het voor 2008 geldende maximum blijven. Alle Koeien & Kansen-bedrijven gaan proberen om de doelen van 2015 bedrijfs-spectiek te realiseren.

Herbenutten is uitgangspunt

Moeilijker ligt het met de bemestingsnormen voor stikstof. Omdat de Nitraatrichtlijn de maximale hoeveelheid stikstof als dierlijke mest concreet voorschrijft, heb je ontheffing nodig om daarvan te mogen afwijken. Naast die beperkte hoeveelheid stikstof als dierlijke mest mogen veehouders een (generieke) hoeveelheid kunstmest

De dikke fractie na mestscheiding bevat relatief veel fosfaat en weinig stikstof.

De kringloop in het Koeien & Kansen-logo.

gebruiken. Het vervelende van dit systeem is dat veel bedrijven nu dierlijke mest moet afvoeren en vervolgens kunstmest moeten kopen. In Koeien & Kansen vinden we dat we het kunstmestgebruik tot het meest noodzakelijke moeten beperken. Herbenutten van mineralen is ons uitgangspunt, hetgeen we ook met de kringloop in ons

logo uitdragen. Herbenutten kan door er bijvoorbeeld voor te zorgen dat de verhouding tussen stikstof en fosfaat in dierlijke mest beter aansluit bij de behoefte van bodem en gewas. Dit kan door mest te scheiden in een dunne en dikke fractie. Binnen het wettelijk vastgesteld maximum voor dierlijke mest gaan we daar in 2008 volop mee experimenteren. Bovendien verwachten we in 2008 meer duidelijkheid of, en zo ja onder welke voorwaarden, de EU akkoord gaat met het verhogen van de gift (bewerkte) dierlijke mest ten koste van kunstmest. Als dat het geval is, willen we daar in 2009 mee aan de slag.

Frans Aarts,
Plant Research International,
Wageningen UR

De gewasopbrengst kan gelden als de bedrijfsspecifieke bemestingsnorm.

